

DIETARI DE BIBLIOTEQUES EN TEMPS DE PANDÈMIA: MARÇ-OCTUBRE DE 2020

**Nati Calvo, Sílvia Fernández, Glòria Gorchs,
Marta Martí, Gisela Ruiz**
del Grup de Treball BibBotó del COBDC

Confinament

12 de març

Tanquen les escoles. Sabem que les biblioteques serem les següents. Es rumoreja que la declaració d'estat d'alarma no trigarà i que quedarem confinats a casa.

13 de març

Els rumors es fan realitat. Les biblioteques tanquen i a partir d'ara treballarem des de casa. Tot va massa ràpid, no hi ha temps per organitzar-nos, tenim la sensació d'estar improvisant una situació per a la qual no estàvem preparades. Qui ho estava?

20 de març

L'allau de propostes culturals és brutal: biblioteques, museus, plataformes de cinema, iniciatives individuals... Ni en set vides ens acabaríem tota l'oferta disponible. Tota digital i a les xarxes, és clar. Ens hi bolquem perquè és pràcticament l'única via de comunicació. Compartim recursos útils, divertits, per a tots els públics. Aprenem a fer retransmissions en directe per Instagram i Youtube. Algunes biblioteques mantenen els contractes als narradors i narradores. Alhora, ens preocupem per la quantitat d'hores de pantalla dels infants. Estem reforçant l'addicció a la velocitat i la immediatesa de la xarxa? Com, si no, conservem el vincle amb els nostres usuaris?

25 de març

Entre nosaltres també intentem mantenir el vincle. Descobrim Zoom i Jitsi: ens reunim, fem formacions, parlem del centenari de Rodari, felicitem Irene Vasco i descobrim novetats confinades gràcies a editorials i llibreries. Mentrestant, seguim intentant fer arribar la lectura a les famílies i a les escoles. Repassem els llibres disponibles a eBiblio: busquem les lectures obligatòries per informar els mestres i fem guies de recomanacions per a les famílies. S'esgoten les llicències, augmenten les reserves dels llibres més llaminers i demanem que se'n comprin més.

10 d'abril

Passen les setmanes. L'estat d'alarma s'allarga. Ens sentim impotents. El degoteig de notícies descoratjadores s'estén de la salut a l'economia. Ens preocupen especialment els infants que han desaparegut perquè la seva situació domèstica és massa complicada per trobar temps, espai i connexió per a ells. Alguns tenen lli-

bres a casa però d'altres no. Tot plegat fa més evidents les desigualtats i com les estan patint els més vulnerables. Sospitem que s'acabarà el confinament, l'escola, i els infants no tindran l'acompanyament de companys i mestres fins al curs vinent. Pensem en la nostra funció de fer arribar la lectura a les famílies.

28 d'abril

S'anuncia el pla de desescalada i la tornada a una «nova normalitat». S'aguditza la sensació que les biblioteques no som serveis essencials, i ens preguntem fins a quin punt no hem estat nosaltres mateixes les qui ho hem provocat. Ens preparem per tornar als edificis. Llegim textos legals i protocols, reorganitzem els equips en funció de qui continuarà teletreballant i qui s'incorporarà als centres, coordinem els serveis de neteja, establim les nostres pròpies fases segons la zona sanitària i les possibilitats dels equips, mesurem distàncies i aforaments. Mampares, mascaretes, gels, circuits d'entrada i sortida i quarantena de documents són les nostres preocupacions diàries. I els infants i les famílies? I la lectura?

Obrim portes

30 d'abril

El desconfinament s'està fent segons l'evolució de cada territori. Preparem una desescalada en fases ordenades numèricament, com la CDU, amb els seus protocols de funcionament.

4 de maig

Les biblioteques de les Terres de l'Ebre, el Camp de Tarragona i l'Alt Pirineu-Aran ja han obert. Biblioteques travessades per fletxes adhesives que marquen recorreguts i engalanades amb cintes que barren el pas al fons, zones d'accés prohibit, parets empaperades de cartells informatius que expliquen què es pot fer i com.

25 de maig

Les sales infantils continuen tancades. Què podem fer en aquestes biblioteques a les quals ens han donat permís per tornar?

8 de juny

Quan ens trobem les famílies pel carrer, els expliquem que ja hem obert i que poden venir, això sí, amb cita prèvia, que les esperem. I esperem. Vivim al dia. Sabem què es pot fer avui però no demà. La incertesa no és fàcil de gestionar, i menys encara quan la por als rebrotos és encara tan present.

13 de juny

Han passat les primeres setmanes i el panorama és desolador.

14 de juny

Volem que els infants vinguin i que els llibres surtin. Hem fet córrer la veu, però els petits no tornen.

Quin paper tenen els llibres i la lectura en les famílies preocupades per pagar el proper rebut de la llum? Aquest desconfinament centrat en les quarantenes i les prohibicions s'ha carregat la funció social que teníem. El Manifest de la Unesco sobre la Biblioteca Pública ens guia, però patim per molts projectes consolidats que continuen tenint sentit i que corren el risc de desaparèixer.

16 de juny

S'apropa la selectivitat i molts joves necessiten estudiar a la biblioteca perquè no tothom té les condicions adequades per fer-ho a casa. Com donem resposta als adolescents?

25 de juny

Tot i que som a la fase de represa, els infants i les famílies encara no poden entrar a les sales infantils. Ens inventem maneres de treure els llibres de les prestatgeries i exposar-los perquè puguin triar. Aprofitem per treure els nostres llibres preferits i preparem lots sorpresa. Es presten totes les sèries de moda, i alhora tenim una oportunitat única de prescriure bons llibres. En alguns casos, l'atenció personalitzada funciona molt bé i podem posar a les mans dels infants i dels adolescents que venen llibres que normalment no surten. I resulta que se'ls emporten! Hem parlat amb els esplais per deixar-los caixes de llibres per tal que els infants tinguin contacte amb la lectura i recordin que hi som, que poden venir.

27 de juny

Continuem oferint activitats virtuals, però enyorem la presencialitat i l'arribada del pla de represa, que ens ha deixat glaçats: distàncies, aforaments reduïts, espais de petita infància tancats... Com es pot treballar amb infants sense la proximitat? Podran tornar a fer-se seva la biblioteca sense por?

3 de juliol

La por al rebrot i al contagi s'instaura en moltes biblioteques i fa que quedem fora de la tornada a la «normalitat». Potser només hem pensat en la seguretat i no en les necessitats culturals dels usuaris. Sobta la nostra resposta, sobretot veient què passa als carrers i analitzant les recomanacions de la Generalitat, que són més obertes.

10 de juliol

El cicle de la biblioteca segueix el seu curs i cal començar a programar la tardor d'aquest any tan atípic. Hem de tornar a fer activitats com si no hagués passat res i no estiguéssim davant d'un futur completament incert?

Entre la presència i l'espera

27 de juliol

Algunes biblioteques han de tancar per manca de personal. Això fa que no totes estiguem treballant a la mateixa fase. Hi ha municipis que es preparen per fer algunes activitats d'estiu per a infants i d'altres que continuen a la fase 1. Aviat arribarà l'agost. Entrem en un període de letargia en què tot queda aturat. Els serveis que oferim són mínims.

3 d'agost

Els que treballem seguim un compàs d'espera lent i surrealista. Tenim dubtes sobre què passarà quan obrin les escoles, com abordarem l'oferta de serveis mantenint les normes sanitàries. Ens hem passat dos mesos llegint protocols, mesurant distàncies, posant cintes a les prestatgeries i adhesius a terra, però no tenim ningú amb qui compartir aquests dubtes, tret d'alguns companys de professió. La reflexió individual serveix de ben poc, només per donar-hi voltes sense arribar enlloc. La reflexió col·lectiva s'ajorna mentre patim per si no arribarà massa tard.

10 d'agost

Fa setmanes que donem suport a les Oficines d'Atenció al Ciutadà, als serveis de DNIE i a altres serveis col·lapsats dels mateixos ajuntaments. Trobem important ser un punt d'informació municipal. Ara bé, també ens fa por que el que és urgent no ens faci oblidar el que és essencial. On queda la literatura? ...

¡EH! JA HEM OBERT LA BIBLIOTECA **¡EH! YA HEMOS ABIERTO LA BIBLIOTECA**

AQUEST ESTIU, CAP INFANT SENSE LLIBRES

Vine! T'hem preparat lots sorpresa perquè tinguis lectura aquest estiu.

¡Ven! Te hemos preparado lots sorpresa para que tengas lectura este verano.

També pots venir a buscar els contes, llibres, revistes, pel·lícules i música que vulguis.

También puedes venir a buscar los cuentos, libros, revistas, películas y música que quieras.

Truca'ns o escriu-nos per demanar-ho. **Llámanos o escríbenos para pedirlo.**

BIBLIOTECA BELLVITGE Telèfon: 93 403 61 60 bibbellvitge@h.cat www.bibliotecagsh.cat	BIBLIOTECA LA BÒRILA Telèfon: 93 480 74 36 bibborila@h.cat www.bibliotecagsh.cat	BIBLIOTECA TECLA SALA Telèfon: 93 403 26 30 bibteclasala@h.cat www.bibliotecagsh.cat	BIBLIOTECA CAN SUMARRO Telèfon: 93 403 20 82 bibcanumarro@h.cat www.bibliotecagsh.cat
---	--	--	---

Fes una foto d'aquest cartel·l i passa-la als teus contactes

Haz una foto de este cartel·l pásala a tus contactos

Biblioteques de L'Hospitalet **Diputació de Barcelona** **Ajuntament de L'Hospitalet**

- ... I la lectura? Sabrem defensar-la davant la urgència de les beques? Sabrem explicar per què és clau per reduir la bretxa educativa i digital?

17 d'agost

Hem arribat al compte enrere i des de la biblioteca hi ha por de canviar el format d'activitats. Ens preguntem si projectes consolidats i necessaris desapareixeran. Ens entristeix pensar que les biblioteques, anomenades també «el tercer espai» socialitzador, poden deixar de ser-ho per als que no tenen espai o per als que la crisi econòmica deixarà fora. Cap a quin model econòmic anem, ara? En aquest model econòmic i social, quin paper tindran la lectura, el coneixement, la formació, la capacitació, la cultura compartida, l'experiència i la competència lectora, l'atenció a la comunitat més pròxima? Sabem que els pressupostos i els drets destinats a la cultura i a l'educació han costat anys de batallar, i de nou la por ens anuncia una retallada important.

26 d'agost

Els dies passen i es troba a faltar no haver aprofitat tot aquest temps per fer treball de fons amb l'equip i per repensar línies. Des de les direccions fins al conjunt dels equips, la sensació de desconcert pesa. En alguns casos, les actituds personals davant les mesures sanitàries dels nostres equipaments prevalen sobre el nostre paper com a servei cultural bàsic i de proximitat. Es fa difícil tenir línies clares d'actuació davant tanta complexitat i, si ens tornen a confinar, què haurèm après?

31 d'agost

Davant el desconcert, busquem respostes en els nostres llibres de capçalera. Rellegim Graciela Montes,¹ que sempre ens situa dins la vida i en la nostra vocació bibliotecària.

«La ficció ingressa molt d'hora a les nostres vides», diu Montes citant el pediatre i psicoanalista Donald Winnicott. Un infant ha de treballar un procés molt important per al seu creixement vital:

l'espera. Afrontant aquest repte, l'infant es crea un espai propi, una «zona alliberada» en què experimenta com viure, entre el seu món interior i l'exterior. La literatura, la cultura i tota marca humana s'instal·len dins d'aquesta mena de «frontera indòmita». Som ficció i creixem gràcies a la ficció, al vincle, al joc i a l'espai poètic de tota experiència simbòlica. I és aquí on les biblioteques, les escoles i les famílies tenim un paper fonamental.

2 de setembre

En breu s'obren escoles i ens preocupa haver perdut tant de temps a mesurar i llegir protocols a costa de no haver-nos pogut coordinar amb mestres i professors. En molts casos, per manca de previsió, impotència i incompatibilitat horària. És probable que, davant de la feina ingent que tenen a les escoles, tinguin dificultat per pensar que les biblioteques podem ser de nou agents amb els quals tirar endavant la formació lectora i l'accés als llibres.

14 de setembre

Comença el curs escolar. Esperem infants i joves a les sales amb aforament reduït de les nostres biblioteques. Avui gairebé ni han tret el cap. Com els podem fer saber les novetats de LIJ que ens han arribat? Com podem recomanar els nous llibres a les famílies? En quina situació estan les seves famílies? Continuem esperant... Mentrestant, han aparegut alguns articles amb propostes i idees sobre què hem de fer les biblioteques per seguir sent rellevants per a la comunitat. Algunes de les propostes són prou conegudes: tornar al carrer, oferir préstec domiciliari de proximitat, poder coordinar-se amb serveis de salut i serveis socials, poder trucar als usuaris sense tenir problemes amb la Llei de protecció de dades, ser propers... Però d'altres necessiten un pressupost consolidat. Ens serà possible tirar endavant propostes com aquestes? Hi creuen, els polítics, en tot això? La sensació és que la crisi és tan forta que ara no hi ha temps per pensar en les biblioteques. I des de la base necessitem el suport dels polítics, que han de creure en l'accés universal a la informació, l'alfabetització, la lectura i la cultura, i demostrar-ho amb polítiques, amb voluntat, diàleg i accions concretes.

23 de setembre

Els infants venen i comencen a omplir les sales infantils. Parlem amb ells i planifiquem activitats. Una altra vegada els dubtes: té sentit mantenir activitats amb un aforament tan limitat? Optem per la virtualitat? Volem mantenir l'oferta cultural, el teixit dels narradors professionals, etc., però també hi ha la responsabilitat ètica sobre l'ús del diner públic. És possible inventar altres formats, noves fórmules, nous models per arribar a més gent?

I és més, les activitats amb inscripcions arriben sempre a les famílies més ràpides i més atentes. Un cop més deixem fora aquelles famílies que són tan lluny del circuit cultural que ni tan sols tenen el desig ni la necessitat d'apuntar-se a res.

28 de setembre

La por, de nou. Hi ha gent que vol venir a la biblioteca però té por dels espais tancats. Això com es gestiona? Com motivem i preparem els equips amb noves formes d'atendre els usuaris? Ens preocupa la comunicació amb infants, joves i famílies a través de mampares i amb la fredor de la mascareta. Es perd gran part del llenguatge no verbal, sobretot amb els més petits.

Biblioteca de Montcada i Reixac.

Hi ha por del que vindrà, hi ha cansament i el desassossec s'ha instal·lat en la quotidianitat de les nostres vides. Se'ns fa difícil veure el paper de la biblioteca perquè el canvi que intuïm té un abast de dimensions grans. Tanmateix, hi som. I sabem que hi ha infants que, malgrat no entendre les indicacions protocol·làries de distància que estem obligats a donar, volen venir. Els podrem tornar a enredar, com altres vegades, en activitats lectores, poètiques, experiències úniques? Podrem donar espai al coneixement a foc lent, a la paraula i al relat, ja sigui el seu, el de la humanitat o el de la societat que ens toca viure?⁴ I, el més important, podrem esdevenir de nou un lloc de protecció i de «frontera indòmita» en la qual s'aprèn a esperar, malgrat tot el que ens genera la incertesa? ●

1 d'octubre

Llegim que ens trobem davant una crisi no sols econòmica sinó també psíquica. La gent es veu cada vegada més abocada a viure al marge, a no pensar, a viure el dia a dia perquè la realitat ens supera i les poques ajudes arriben virtualment. La pandèmia ha accelerat un procés de digitalització que demana una lectura ràpida i exigent, tant en el pla tècnic com en el cognitiu. Fins i tot, els carrers s'han omplert d'indicacions gràfiques que no tothom sabrà descodificar, explica Daniel Cassany.² Aquest nou món i la comunicació són agressius i aclaparadors, quan del que es tracta és de poder cobrir les primeres necessitats i de saber-se ciutadà.

4 d'octubre

Ens espanta que la urgència de tot plegat faci que es prenguin decisions ràpides que potser més endavant lamentarem; per exemple, com apunta Cecília Bayo, l'entrada i el control absolut de Google a les escoles.³ «Prenguem-ne consciència, posem el tema sobre la taula, lluitem per una tecnocultura democràtica i una educació digital crítica, i exigim una política educativa responsable i rigorosa a l'altura dels nostres temps.»

1. MONTES, Graciela. *La frontera indòmita: en torno a la construcción y defensa del espacio poético*. México DF: Fondo de Cultura Económica, 1999.

2. CASSANY, Daniel. «Letrismo en la época de la covid-19 (1 de 3)». *Jardín LAC* (22/9/2020). <https://www.jardinlac.org/post/letrismo-en-la-epoca-de-la-covid19-1-de-3>

3. BAYO, Cecilia. «I el nou conseller d'Educació és... ». *Núvol. El digital de cultura* (4/10/2020). <https://www.nuvol.com/llobres/assaig/i-el-nou-conseller-deducacio-es-124291>

4. GRIOTT, Ana. «Elogio del detenerse». *Jardín LAC* (3/7/2020). <https://www.jardinlac.org/post/elocio-del-detenerse>